

СИЛАБУС

ОСНОВИ МАЙСТЕРНОСТІ АКТОРА

Освітній рівень	Перший (бакалаврський)	Курс	1-2
Ступінь освіти	Бакалавр	Семестр	1-4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	8
Спеціальність	026 Сценічне мистецтво	Аудиторних годин	160
Освітньо-професійна програма	Сценічне мистецтво («Режисура драматичного театру», «Режисура театру ляльок»)	Семінари	-
Статус	Обов'язкова	Практичні	128
		Індивідуальні	32
		Самостійна робота	80
		Семестровий контроль	Іспит

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Петренко Лілія Володимирівна, викладач
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/TF/Drama/Patrenko_2022.pdf
e-mail	lilith.inakshe@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти освітнього рівня «бакалавр». Силабус укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання. Силабус визначає обсяги знань, які повинні опанувати здобувачі вищої освіти відповідно до вимог освітньо-професійної програми, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Основи майстерності актора», складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Метою вивчення навчальної дисципліни є процес опанування техніки акторської майстерності з позиції режисера. Визначення основних задач, виконання розвиваючих вправ, формування розуміння побудови лінії ролі, виокремлення характерних особливостей ролі, створення цілісного художнього образу.

Згідно з вимогами навчальної програми здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- професійну термінологію;
- основні принципи майстерності актора;
- технічні особливості роботи з тілом;
- види емоцій та почуттів, їх характеристика та класифікація;
- поняття «роман життя»;
- подієвий аналіз ролі;

- архітектоніку побудови ролі;
- способи роботи над художнім образом.

Уміти:

- використовувати на практиці технічні вправи;
- розрізняти і працювати з різними емоційними станами;
- аналізувати літературний матеріал;
- складати «роман життя», як допоміжний етап роботи на роллю;
- формувати і виконувати акторські задачі;
- створити цілісний художній образ в контексті курсової вистави.

Здобуті знання та вміння забезпечують формування таких **компетентностей**:

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.

СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення сценічного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.

СК04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів сценічного твору.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК06. Здатність до оперування специфічною системою виражальних засобів (основами сценарної та драматургічної майстерності, монтажно-композиційними та просторово-образотворчими основами музичного, образотворчого та пластично-хореографічного мислення, режисерськими методами і акторськими техніками) під час створення сценічного твору.

СК07. Здатність до розуміння та оцінювання актуальних культурно-мистецьких процесів.

СК08. Здатність оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї, осмислення та популяризації творчого продукту.

СК09. Здатність співвідносити особисте розуміння художньої ідеї та твору із зовнішнім контекстом.

СК10. Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефахівцям.

СК11. Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва.

СК12. Здатність орієнтуватися в історії різних видів мистецтва, розуміти можливості використання їх виражальних засобів при створенні синтетичного за своєю природою твору сценічного мистецтва (творчого проєкту).

СК13. Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах сценічного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.

СК14. Здатність враховувати етичні засади професійної діяльності.

СК15. Здатність враховувати економічні, організаційні та правові аспекти професійної діяльності.

СК16. Здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових складних ідей у творчо-виробничій сценічній діяльності.

СК17. Здатність до спілкування з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю з питань сценічного мистецтва та виробництва; до взаємодії із представниками інших творчих професій.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **програмних результатів навчання:**

ПРН01. Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із засадами розвитку сфери культури й мистецтва в Україні.

ПРН02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.

ПРН03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.

ПРН06. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.

ПРН07. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.

ПРН10. Розуміти сценічне мистецтво як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру та перформативних мистецтв.

ПРН12. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру, літератури, образотворчого мистецтва, музики, кіно; основні факти про видатних особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва.

ПРН13. Самостійно ідентифікувати напрями та концепції сценічного мистецтва у контексті сучасного художнього життя.

ПРН14. Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори літератури та мистецтва з урахуванням історичного контексту.

ПРН16. Вміти передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефхівцям.

ПРН17. Вміти обирати адекватні засоби презентації результатів власної професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва.

ПРН 18. Проводити професійну діяльність у сфері сценічного мистецтва з урахуванням правових, економічних та етичних аспектів.

ПРН 19. Вміти організовувати та керувати професійним розвитком осіб та груп, розробляти та реалізовувати творчі проекти; аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.

Перелік тем.

I курс, I семестр.

1. Введення в дисципліну. Знайомство.
2. Основні аспекти появи мистецтва актора.
3. Сценічна дія: зовнішня (фізична), внутрішня (психологічна).
4. Психофізична дія, її природа та самопочуття.
5. Акторська техніка її складові частини.
6. Сценічна уява, її різновиди.
7. Сценічна увага: кола сценічної уваги.
8. Поняття «етюд», його види, структура та принцип побудови.
9. Побудова простих етюдів на завдання («я предмет», «я тварина», «на вимушене мовчання», «на пам'ять фізичних дій», «на не притаманну в повсякденному житті дію»).

I курс, II семестр.

10. Емоції та почуття, їх характеристика.
11. Емоційні стани. Робота з емоційними станами.
12. Сценічна віра. Оцінка факту.

13. Сценічна задача та її основні принципи.
14. Поняття «запропоновані обставини».
15. Дія в умовах сценічної вигадки (запропонованих обставинах). Магічне «ЯКБИ».
16. Поняття про конфлікт в сценічній дії.
17. Поняття «наскрізної дії» та «надзавдання».
18. Побудова парних та масових етюдів на завдання («зачин», «використати певні предмети», «на музичний твір», «на задане місце дії», «вільну тему»).

II курс, III семестр.

19. Основні напрямки акторського мистецтва: мистецтво переживання, мистецтво удавання.
20. Поняття про темп і ритм в акторській майстерності.
21. Словесна дія.
22. Сценічне спілкування.
23. Акторське пристосування.
24. Сценічна взаємодія.
25. Внутрішній монолог.
26. Дійовий аналіз ролі: події, вчинки, мотивація.
27. Поняття «характерності».
28. Художній образ. Зерно образу.
29. Обираємо (або пишемо) виставу для постановки.

II курс, IV семестр.

30. Застільний період.
31. Репетиції у вигородці.
32. Репетиції прогонні.
33. Репетиції монтувальні.
34. Генеральні репетиції.
35. Показ готової вистави.

Форми та технології навчання.

Групові практичні заняття, індивідуальні заняття, самостійна робота, публічна презентація творчої роботи, репетиції, публічний показ вистави (уривку) на сцені навчального театру «5й поверх».

Навчальні ресурси.

Навчальні аудиторії, репетиційні майданчики, відділ технічних засобів навчання, навчальна лабораторія медіа-технологій (фонотека, відеотека), гаджети, точки бездротового доступу до мережі Інтернет, інтернет ресурси, кабінет історії театру, бібліотека. У разі дистанційного навчання усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни матеріали викладені у системі дистанційного навчання MOODLE, заняття проводяться на платформі Zoom.

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

СУМА БАЛІВ	ОЦІНК A ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		Екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	добре (дуже добре)	
75-81	C	Добре	
64-74	D	Задовільно	
60-63	E	задовільно (задовольняє мінімальні критерії)	
35-59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не

1-34	F	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	зараховано
------	---	--	------------

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А – відмінно - здобувач вищої освіти демонструє абсолютне розуміння матеріалу, сформованість і стійкість використовуваних умінь і навичок, високий рівень свідомого мислення та мовної підготовки при створенні художнього образу твору, наявність яскравої творчої інтерпретації літературного твору та високий рівень емоційного та змістовного наповнення, розкрито зміст матеріалу в повному обсязі, відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок, яскрава реалізація артистичних здібностей, що використовуються при публічній демонстрації

82–89–В – добре - вище середнього рівня, лише з незначною кількістю помилок, які здобувач вищої освіти легко зможе виправити після зауважень викладача, демонструє достатньо високий рівень свідомого мислення та мовної підготовки при створенні художнього образу твору без суттєвих недоліків та помилок, наявність адекватної реалізації авторського задуму та елементи власної інтерпретації художнього твору, достатньо високий рівень емоційного наповнення та творчої співпраці з викладачем, значна узгодженість, достатня сформованість вмінь і навичок, що використовуються при публічній демонстрації, але недостатня їх стійкість, зміст матеріалу розкрито досить точно і виразно

75–81–С – добре - в цілому правильна робота, здобувач вищої освіти демонструє розвинутий рівень свідомого мислення та належний рівень мовної підготовки при створенні художнього образу, але має незначні недоліки чи помилки, або деякі голосові вади, що можливо виправити при подальшому навчанні, адекватно реалізує авторський задум, але або не має власної інтерпретації, або вона непереконлива, частково не закріплено умінь та навички, можливі незначні помилки вербального ряду, достатній рівень емоційного наповнення та узгодженості з викладачем, навички та вміння, що використовуються при публічній демонстрації сформовані, але проявляються епізодично, матеріал донесено непогано, але моментами не досить виразно

64–74–D – достатньо задовільно - здобувач вищої освіти демонструє в цілому достатній рівень мовної підготовки, має достатній рівень емоційного наповнення художнього образу, власна інтерпретація відсутня, достатній рівень координації зауважень, демонструє достатню сформованість вмінь і навичок, що використовуються при публічній демонстрації але не має стабільності, умінь та навички ще не доведено до автоматизму, непогано, але зі значною кількістю недоліків, матеріал розкрито неточно і невиразно

60–63–Е – задовільно - здобувач вищої освіти демонструє посередню мовну підготовку, наявні значні помилки у виконанні творів на вербальному рівні (інтонує, немає чіткої думки, проблеми з відчуттям ритму, в'яла дикція та погана артикуляція, недостатньо сформовані навички опорного змішано-діафрагмального дихання, голосові та діалектичні вади, що складно виправити, має посередні мовні навички та відсутність їх розвитку упродовж навчання), посередній рівень емоційного наповнення художнього образу та невиразна акторська робота, низький рівень координації зауважень, виконання задовольняє мінімальні критерії, суттєва кількість помилок, зміст матеріалу розкрито мінімально

35–59–FХ – незадовільно (з можливістю повторного складання) - здобувач вищої освіти демонструє низький рівень мовно-технічної підготовки, наявні значні помилки при виконанні матеріалу, що спотворюють текст літературного твору, робить невиправдані зупинки, має значні голосові вади чи низький рівень мовних навичок і вмінь, але розуміє, що потрібно попрацювати над виконанням вправ перед тим, як перескласти, доопрацювати зміст та виразність матеріалу, неартистичне виконання

0–34–F – дуже незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) - програма не опанована, голосові навички, які здобувач вищої освіти не завжди контролює, сформовано на початковому рівні, необхідна серйозна подальша робота, обов'язковим є повторний курс.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів вищої освіти з особливими потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у міжнародних та вітчизняних конкурсах творчих робіт, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу

Викладення дисципліни відповідає вимогам «Положення ХНУМ імені І. П. Котляревського про академічну доброчесність» та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І. П. Котляревського».

Рекомендована література.

1. Волицька І. Курбасова дефініція творчості актора і категорія «тривання» // Курбасівські читання.—К.— 2007.
2. Грицан А. В. Виховання режисера : психофізичний та інтелектуальний тренінг [Текст] : навчальний посібник / А. В. Грицан. 2-ге вид., переробл. та доповн. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2009. 188 с.
3. Гузик В. П., Кудрявцева Н. Б. – Комплексний психофізичний тренінг. – К., 2005;
4. Горальський А. Теорія творчості. – Львів, 2002.;
5. Барба Е. Паперове каное. – Львів, 2001.
6. Барнич М.М. Майстерність актора: техніка «обману»: навчальний посібник. Видання 2-ге виправлене та доповнене. Київ : Ліра - К, 2016. 304 с.
7. Барнич М. Психотехніка актора: майстер-клас: монографія. Київ: Пінзель, 2018.197 с.
8. Біль Р. І. Виховання акторської харизми : методичний посібник. Вінниця : Нова книга, 2013. 232 с.
9. Богатирьов В. О. Ідеї Леся Курбаса та традиції виховання актора в українській театральній школі. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство. Тернопіль, 2010. № 1. С. 148–153.
10. Заворотній О. Т. Психофізична техніка та тренінг актора : навч. посіб. Рівне : РДГУ, 2006. 270 с.
11. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук. Київ : Факт, 2000. 160 с.
12. Курбас Лесь. Філософія театру / Упоряд. М. Лабінський.— К., 2001.
13. Мар'яненко І. О. Сцена, актори, ролі. Київ : Мистецтво, 1964. 290 с.
14. Паві П. Словник театру. – Львів, 2006.